

KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
TRIẾT HỌC

GS. TS. LÊ HỮU TÂNG
(Chủ biên)

MỘT SỐ VẤN ĐỀ LÝ LUẬN MỚI
VỀ CHỦ NGHĨA XÃ HỘI VÀ CON ĐƯỜNG ĐI LÊN
CHỦ NGHĨA XÃ HỘI Ở VIỆT NAM HIỆN NAY

NGUYỄN
OC LIÊU

46

NHÀ XUẤT BẢN KHOA HỌC XÃ HỘI

**MỘT SỐ VẤN ĐỀ LÝ LUẬN MỚI
VỀ CHỦ NGHĨA XÃ HỘI VÀ CON ĐƯỜNG ĐI LÊN
CHỦ NGHĨA XÃ HỘI Ở VIỆT NAM HIỆN NAY**

Biên mục trên xuất bản phẩm của Thư viện Quốc gia Việt Nam

Một số vấn đề lý luận mới về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa hội ở Việt Nam hiện nay / Lê Hữu Tăng (ch.b.), Dương Phú Hiệp, Phạm Văn Đức... - H. : Khoa học xã hội, 2014. - 196tr. ; 21cm

ĐTTS ghi: Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam. Viện Triết học. -
Thư mục: tr. 188-194

1. Chủ nghĩa xã hội 2. Lý luận 3. Việt Nam

335.4346 - dc23

KXH0024p-CIP

**VIỆN HÀN LÂM KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
VIỆN TRIẾT HỌC**

GS, TS. LÊ HỮU TĂNG
(Chủ biên)

**MỘT SỐ VẤN ĐỀ LÝ LUẬN MỚI
VỀ CHỦ NGHĨA XÃ HỘI VÀ CON ĐƯỜNG ĐI LÊN
CHỦ NGHĨA XÃ HỘI Ở VIỆT NAM HIỆN NAY**

**NHÀ XUẤT BẢN KHOA HỌC XÃ HỘI
HÀ NỘI - 2014**

Tập thể tác giả

GS, TS. LÊ HỮU TĂNG (Chủ biên)

GS, TS. DƯƠNG PHÚ HIỆP

PGS, TS. PHẠM VĂN ĐỨC

PGS, TS. NGUYỄN TÀI ĐÔNG

TS. NGUYỄN ĐÌNH HÒA

PGS, TS. NGÔ ĐÌNH XÂY

MỤC LỤC

	Trang
LỜI NÓI ĐẦU	7

Chương 1

HAI CÁCH TIẾP CẬN VỀ CHỦ NGHĨA XÃ HỘI	11
1. Cách tiếp cận cũ về chủ nghĩa xã hội (tiếp cận theo các đặc trưng được dự báo của chủ nghĩa xã hội)	11
2. Cách tiếp cận mới về chủ nghĩa xã hội (tiếp cận từ góc độ bản chất của chủ nghĩa xã hội)	37
3. Nhược điểm của cách tiếp cận cũ và sự cần thiết phải có cách tiếp cận mới về chủ nghĩa xã hội	70

Chương 2

VỀ MỘT SỐ THÀNH TỐ TRONG "MỤC ĐÍCH CUỐI CÙNG" HAY "MỤC TIÊU CHUNG CỦA TOÀN DÂN TỘC" TRONG SỰ NGHIỆP XÂY DỰNG CHỦ NGHĨA XÃ HỘI	80
1. Dân giàu, nước mạnh	80
2. Dân chủ	84
3. Công bằng	108
4. Văn minh	122

Chương 3

VỀ THỜI KỲ QUÁ ĐỘ LÊN CHỦ NGHĨA XÃ HỘI	142
1. Các nhà kinh điển của chủ nghĩa Mác - Lênin bàn về thời kỳ quá độ	142
2. Quan điểm của một số Đảng Cộng sản về thời kỳ quá độ	150
3. Quan điểm của Đảng ta về thời kỳ quá độ trước đổi mới	157
4. Một số nhận xét về thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam	163
KẾT LUẬN	174
TÀI LIỆU THAM KHẢO	188

LỜI NÓI ĐẦU

Chủ nghĩa xã hội là gì và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam phải như thế nào? Có thể nói, đó là vấn đề trung tâm của công tác lý luận của chúng ta trong suốt mấy chục năm qua.

Câu hỏi ấy tưởng như đã có câu trả lời rất rõ ràng từ thời kỳ trước đổi mới vì lúc đó chúng ta đã có mẫu hình cụ thể là chủ nghĩa xã hội hiện thực theo tuyên bố là đã được xây dựng thành công ở Liên Xô từ năm 1936. Tuy nhiên, từ giữa những năm 80 của thế kỷ XX, đặc biệt là từ sau khi chế độ xã hội chủ nghĩa ở Liên Xô và Đông Âu sụp đổ, việc trả lời câu hỏi ấy đã không còn đơn giản nữa.

Thực vậy, nếu theo quan niệm mà V.I.Lênin nêu lên năm 1899: "Mục đích (và thực chất) của chủ nghĩa xã hội: chuyển ruộng đất, công xưởng và, nói chung, hết thảy mọi tư liệu sản xuất vào tay toàn xã hội và thay thế nền sản xuất tư bản chủ nghĩa bằng một nền sản xuất tiến hành theo một kế hoạch chung, nhằm phục vụ lợi ích của hết thảy mọi thành viên trong xã hội"¹ thì có thể nói cho đến giữa những năm 80 của thế kỷ trước chúng ta đã xây dựng xong chủ nghĩa xã hội rồi.

1. V.I.Lênin. *Toàn tập*, t.4. Nxb Tiến bộ, Mátxcova, 1978, tr.332.

Tuy nhiên, sự thực lại không phải như vậy. Không chỉ các Đại hội VI, VII, VIII, IX, X, XI, mà ngay cả các Đại hội III, IV, V của Đảng Cộng sản Việt Nam cũng đều khẳng định là đất nước ta vẫn còn *đang ở trong thời kỳ quá độ* đi lên chủ nghĩa xã hội. Thêm vào đó, từ Đại hội VI đến nay, với đường lối đổi mới, chủ nghĩa xã hội ở Liên Xô không còn là mẫu hình tối ưu về chủ nghĩa xã hội.

Còn quan niệm của Trung Quốc về chủ nghĩa xã hội?

Như mọi người đều biết, tại Đại hội lần thứ XIII (năm 1987), Đảng Cộng sản Trung Quốc tuyên bố thời kỳ quá độ đi lên chủ nghĩa xã hội của Trung Quốc được bắt đầu từ năm 1949 và đã kết thúc vào năm 1956. Từ đó đến nay, Trung Quốc đã ở vào *giai đoạn đầu của chủ nghĩa xã hội*. Theo giải thích tại Văn kiện Đại hội XIII, có nghĩa là, *thứ nhất*, xã hội Trung Quốc đã là xã hội xã hội chủ nghĩa; *thứ hai*, xã hội xã hội chủ nghĩa ở Trung Quốc đang còn ở giai đoạn đầu. Như vậy, dù mới chỉ ở giai đoạn đầu đi nữa thì nhân dân Trung Quốc cũng đã thực sự được sống trong chủ nghĩa xã hội từ cách đây hơn 50 năm, mặc dầu chủ nghĩa xã hội hiện thực ấy ở Trung Quốc từ khi cải cách đến nay đã thay đổi rất nhiều so với thời kỳ trước cải cách.

Rõ ràng là, tuy cùng thống nhất với nhau ở mục tiêu xây dựng chủ nghĩa xã hội nhưng quan niệm cụ thể về chủ nghĩa xã hội ấy còn khá khác nhau, dù xuất phát từ góc độ lý luận (như quan niệm của V.I.Lênin năm 1899 so với quan niệm đã được đổi mới hiện nay) hay từ góc độ thực tiễn qua các mẫu hình cụ thể ở Liên Xô và Trung Quốc.